

TEN, BEDEN, BEN

İpek Duben

9 Aralık 2021 – 3 Nisan 2022
SALT Beyoğlu

İpek Duben'in kırk yılı aşan pratiğini yansıtmak üzere hazırlanan en kapsamlı sergisi SALT Beyoğlu'nda gerçekleştiriliyor. İşlerinde sıkça kullandığı kendi beden imgelerinden esinle adlandırılan *Ten, Beden, Ben*, erkek şiddetinden toplumsal cinsiyete, yerinden edilme ve göçten tüketim alışkanlıklarına uzanan konuları irdeleyen sanatçının üretimine yeni bir bakış sunuyor. Sergi, Duben'in 1980'lerin başındaki resim ve desenlerinden 2020 tarihli *Angels and Clowns'a* [Melekler ve Soytarılar] birçok işini yeniden değerlendiriyor.

Bir desen ve on bir resimden oluşan *Şerife* (1980-1981) serisi, Duben'in yerel bir bağlamda göç, "öteki"ne bakış ve toplumsal cinsiyet konularını ele aldığı ilk işidir. Sanatçı, kız kardeşinin evine temizliğe gelen Şerife'nin başsız ve bedensiz portreleri için pazardan satın aldığı bir elbiseyi doldurup canlı modelin yerine koyar. Böylece Şerife'nin temsilî bir modelini yaratır. Toplumsal varlığı ve emeği görünmez kılınan kadınları gündeme getirerek feminist bir tavrı yansıtan resimler, kültürel gelenek ve âdetlerle kırsal ve kent yaşamı arasındaki geçişlere de işaret eder. Bir gazete kupüründen yola çıkan *Adale Adam* (1988) üçlemesinde ise kaslarıyla böbürlenmiş, çıplak gövdesini teşhir etmekten kaçınmayan bir erkek figürü vardır. Şerife'nin mazbut hâlinin aksine, dimdik gövdeleriyle resmin yüzeyini kaplayan bu anonim adamlar tehditkâr görünürler. Sergide peş peşe yer alan bu iki seri, toplumsal cinsiyet temelli beden temsilleri arasındaki eşitsizliğe dikkati çeker.

Duben, 1984 yılında Londra'daki Victoria and Albert Museum'da Moğolistan'dan İran'a uzanan geniş bir coğrafyadan minyatürleri inceleme fırsatı buldu. Boyalı yüzey, figürün temsilî özellikleri ve mekân yapısıyla kompozisyonuna dair gözlemleri üretimini derinden etkiledi. Dışavurumcu pratiklere özgü enerji ve hareket ile minyatürün durgunluğunu bir araya getirme çabası, aynı zamanda, doğup büyüdüğü İstanbul'dan öğrenim için Chicago'ya giden sanatçının varoluşsal çelişkilerini de yansıtıyordu. Duben, Doğu-Batı ayrımında bir kadın olarak konumunu irdelemeye *İzler* (1990-2021) ve *Kayıt* (1991-1992) resim serileriyle başladı. Kavramsal arayışlarına uygun bir şekilde enstalasyon ve kitap sanatına yöneldiği *Manuscript 1994* [El yazması 1994] (1993-1994) ile pratiğinin ana damarlarından birine dönüşen bu konu, önce *Manuscript X* [El yazması X] (2010-2012) sonra *Suspended* [Muallak] (2012-2018) ile günümüze dek varlığını sürdürdü.

New York'ta geçirdiği 1990'lar, Duben için eğildiği konularla farklı form ve malzemeleri buluşturduğu yeni bir özgürleştirici evrenin başlangıcı oldu. 2000'lerin başında erkek şiddeti ve zorunlu göç hikâyelerine yoğunlaştı. Türkiye

ve ABD basınında çıkan kadına şiddet olaylarını derlediği *LoveBook* [Aşk Kitabı] (1998-2000) ve aynı temel üzerine inşa ettiği *LoveGame* [Aşk Oyunu] (1998-2001) enstalasyonları, sanatçının giderek artan atmosfer yaratma isteğini görünür kıldı. 2003 tarihli *What is a Turk?* [Türk Nedir?] içinde “öteki” olana ulus kimliği üzerinden yaklaşırken *Farewell My Homeland* [Elveda Yurdum] (2004) ile odağını—din, dil, etnik köken fark etmeksizin—yerinden edilenlere çevirdi. Sanatçının son yirmi yılda yaşanan sosyal, kültürel ve ekonomik dönüşümlere dair gözlemlerinden doğan *Melekler ve Soytarılar* serisi bir kesimin yıkıcı kayıplarını görmezden gelerek tüketim aşırılıklarını normalleştirmiş yeni dünyanın çelişkilerini konu edinir.

Ten, Beden, Ben, SALT'tan Amira Akbıyıköğlü, Farah Aksoy, Sezin Romi ile Vasıf Kortun tarafından programlandı. Sergiye eşlik edecek kamu programlarının ayrıntılarına sergi süresince saltonline.org ve SALT Online sosyal medya hesaplarından erişilebilir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği için farkındalık yaratarak değişime katkı sunan Garanti BBVA, SALT'ın kurucusu ve daimî destekçisidir.

GÖRSELLER

1.
İpek Duben, *Suspended #9* [Muallak 9], 2012-2018
Sanatçının izniyle

2.
İpek Duben, *Telephone* [Telefon], 1999
Sanatçının izniyle

3.
İpek Duben'in *Manuscript 1994* [El Yazması 1994] (1994) sanatçı kitabından sayfalar
Sanatçının izniyle

4.

İpek Duben'in *Angels and Clowns* [Melekler ve Soytarılar] (2020) serisinden *İstanbul II*
Sanatçının izniyle

5.

İpek Duben, *Şerife* serisinden 9-10-11, 1982
Sanatçı ile Banu ve Hakan Çarmıklı Koleksiyonu'nun izniyle

6.

İpek Duben, *İzler #11*, 1992-2012
Sanatçının izniyle

7.

İpek Duben'in Efes antik kentindeki *Artemis 1* enstalasyonundan bir kare, 1995
Sanatçının izniyle

8.

İpek Duben, *Kayıt #2*, 1991
Sanatçının izniyle

9.

İpek Duben, *LoveBook [Aşk Kitabı]* enstalasyonundan bir detay, 1998-2000
Fotoğraf: Mustafa Hazneci, SALT

10.

İpek Duben, *Ten, Beden, Ben*, SALT Beyoğlu, Aralık 2021
Fotoğraf: Mustafa Hazneci, SALT

11.

İpek Duben, *Manuscript 1994 [El Yazması 1994]*, 1993-1994
Fotoğraf: Mustafa Hazneci, SALT

12.

İpek Duben, *Ten, Beden, Ben*, SALT Beyoğlu, Aralık 2021
Fotoğraf: Mustafa Hazneci, SALT

13.

İpek Duben, *LoveGame* [Aşk Oyunu], 1998-2001
Fotoğraf: Mustafa Hazneci, SALT

14.

İpek Duben, *Children of Paradise #1* [Cennetin Çocukları 1] işinden bir detay, 2000
Fotoğraf: Mustafa Hazneci, SALT

15.

İpek Duben, *Kem Gözler*, 1999-2000
Fotoğraf: Mustafa Hazneci, SALT